

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/poznan/konkursy-i-projekty/wyjazdy-pamieci-do-gornej-aust/186142,Sarenka-z-Mauthausen.html>
08.05.2024, 08:26

Sarenka z Mauthausen

Rzeźba kamienna przedstawiająca, naturalnej wielkości, siedzącą sarnę z głową zwróconą w lewo. Wykonał ją w granicie Stanisław Krzekotowski (1921-1996), polski więzień niemieckich obozów koncentracyjnych zlokalizowanych na terenie Niemiec i dzisiejszej Austrii. Utalentowany artystycznie i pochodzący z Poznania Stanisław Krzekotowski, był mistrzem kamieniarskim, który 20 kwietnia 1940 r. został przez niemieckie władze okupacyjne aresztowany i osadzony w obozie koncentracyjnym Fort VII w Poznaniu na terenie okupowanej Polski (*KL Posen*). Z Poznania przeniesiono go do KL Dachau (Niemcy), a w dalszej kolejności do obozów koncentracyjnych: Mauthausen i Gusen (Austria), gdzie pracował niewolniczo w tamtejszych kamieniołomach.

Kierujący pracami kamieniarskimi w KL Gusen Johann Prinz w 1943 r. zauważył i docenił zdolności manualne Stanisława Krzekotowskiego, powierzając mu wykonanie rzeźby przedstawiającej sarnę. Miała ona ozdobić ogród komendanta obozu koncentracyjnego w Mauthausen Franza Ziereisa. Rzeźba została wykonana i umieszczona w miejscu przeznaczenia. Podczas wyzwolenia obozu przez Armię Amerykańską w maju 1945 r. ogród Ziereisa zniszczono, jednak rzeźbę oszczędzono, dzięki wstawiennictwu syna kamieniarza z KL Gusen Johanna Prinza juniora.

Stanisław Krzekotowski po wyzwoleniu KL Gusen chciał podarować Prinz'owi sarenkę, jednak ten rzeźby nie przyjął. Sarenka została przeniesiona do miasteczka Mauthausen i umieszczona na skwerze przed tamtejszym urzędem gminy. Dzieje rzeźby były na tyle charakterystyczne, na tle brutalnej codzienności obozu koncentracyjnego, że wiedza o nich była przekazywana kolejnym pokoleniom. W 1998 r. podczas rocznicowych uroczystości upamiętniających wyzwolenie obozu, które nastąpiło 5 maja 1945 r., doszło do spotkania córki Stanisława Krzekotowskiego i wnuka Johanna Prinza. Owocem spotkania było uzupełnienie dotychczasowej wiedzy na temat rzeźby i wskazanie nazwiska jej autora, którego Johann Prinz nie pamiętał.

Staraniem rodziny Prinz'ów udało się zrealizować życzenie Stanisława Krzekotowskiego, przekazane przez jego córkę Barbarę, aby obok rzeźby stanęła tablica informacyjna. Zawiera ona następujący opis: *Stanisław Krzekotowski, mistrz kamieniarski, więzień Fortu VII, obozu koncentracyjnego Dachau i Gusen, ukochany mąż, ojciec, dziadek i pradziadek, żył 75 lat.*

Piotr Orzechowski

The Mauthausen fawn

A stone sculpture depicting, seating life-size, doe deer with its head facing left. It was made in granite by Stanisław Krzekotowski (1921-1996), a Polish prisoner of German concentration camps located in Germany and present-day Austria. Artistically talented, born in Poznań, Stanisław Krzekotowski was a master stonemason who was arrested by the German occupation authorities on 20th April 1940 and imprisoned in the Fort VII concentration camp in Poznań in occupied Poland (*KL Posen*). From KL Posen he was transferred to KL Dachau (Germany) and later to concentration camps: Mauthausen and Gusen (Austria), where he worked as a slave in the quarries there.

In 1943, Johann Prinz, who was in charge of stonemasonry at Gusen Concentration Camp, noticed and appreciated Stanisław Krzekotowski's manual skills and commissioned him to create a sculpture of a roe deer. It was supposed to decorate the garden of Mauthausen concentration camp commandant Franz Ziereis. The sculpture was made and placed at its destination. During the liberation of the camp by the American Army in May 1945, Ziereis's garden was destroyed, but the sculpture was spared, thanks to the intervention of the son of the stonemason from Gusen Concentration Camp, Johann Prinz junior.

After the liberation of KL Gusen, Stanisław Krzekotowski wanted to give Prinz the roe deer, but he did not accept the sculpture. The roe deer was moved to the town of Mauthausen and placed in the square in front of the local municipal office. The story of the sculpture was so characteristic, against the background of the brutal everyday life of the concentration camp, that knowledge of it was passed on to the next generation. In 1998, during the anniversary celebrations commemorating the liberation of the camp, which took place on 5 May 1945, a meeting took place between Stanisław Krzekotowski's daughter and Johann Prinz's grandson. The result of the meeting was extension of the existing knowledge on the sculpture and to point out the name of its author, which Johann Prinz did not remember.

Thanks to the efforts of the Prinz family, Stanislaw Krzekotowski's wish, communicated by his daughter Barbara, to have an information board erected next to the sculpture was realised. It contains the following description: *Stanislaw Krzekotowski, master stonemason, prisoner of Fort VII, Dachau and Gusen concentration camps, beloved husband, father, grandfather and great-grandfather, lived 75 years.*

Mauthausen-Rehlein

Eine Steinskulptur in Lebensgröße, die ein sitzendes Reh mit dem Kopf nach links darstellt. Sie wurde von Stanisław Krzekotowski (1921-1996), einem polnischen Gefangenen in deutschen Konzentrationslagern in Deutschland und dem heutigen Österreich, aus Granit gefertigt. Der künstlerisch begabte, aus Poznań stammende Stanisław Krzekotowski war Steinmetzmeister und wurde am 20. April 1940 von den deutschen Besatzungsbehörden verhaftet und im Konzentrationslager Fort VII in Poznań im besetzten Polen (*KL Posen*) inhaftiert. Von Posen aus wurde er in das KL Dachau (Deutschland) und später in Konzentrationslager: Mauthausen und Gusen (Österreich) überstellt, wo er als Sklave in den dortigen Steinbrüchen arbeitete.

In 1943 bemerkte und schätzte Johann Prinz, der im KL Gusen für die Steinmetzarbeiten zuständig war, Stanisław Krzekotowski's handwerkliche Fähigkeiten und beauftragte ihn mit der Anfertigung einer Rehschulptur. Sie sollte den Garten des Kommandanten des Konzentrationslagers Mauthausen, Franz Ziereis, schmücken. Die Skulptur wurde angefertigt und an ihrem Bestimmungsort aufgestellt. Bei der Befreiung des Lagers durch die amerikanische Armee im Mai 1945 wurde der Garten von Ziereis zerstört, aber die Skulptur blieb dank der Fürsprache des Sohnes des Steinmetzes aus dem KL Gusen, Johann Prinz Junior, verschont.

Nach der Befreiung des KL Gusen wollte Stanisław Krzekotowski Prinz das Reh schenken, aber er nahm die Skulptur nicht an. Das Reh wurde in die Stadt Mauthausen gebracht und auf dem Platz vor dem Gemeindeamt aufgestellt. Die Geschichte der Skulptur war vor dem Hintergrund des brutalen KL-Alltags so charakteristisch, dass das Wissen um sie an die nächste Generation weitergegeben wurde. Im Jahr 1998, während der Feierlichkeiten zum Jahrestag der Befreiung des Lagers am 5. Mai 1945,

fand ein Treffen zwischen der Tochter von Stanisław Krzekotowski und Johann Prinz Enkel statt. Das Ergebnis dieses Treffens bestand darin, das vorhandene Wissen über die Skulptur zu ergänzen und den Namen ihres Urhebers zu nennen, an den sich Johann Prinz nicht mehr erinnern konnte.

Dank der Bemühungen der Familie Prinz konnte der Wunsch von Stanisław Krzekotowski, der von seiner Tochter Barbara mitgeteilt wurde, eine Informationstafel neben der Skulptur aufzustellen, realisiert werden. Sie enthält die folgende Beschreibung: *Stanisław Krzekotowski, Steinmetzmeister, Häftling des Fort VII, der Konzentrationslager Dachau und Gusen, geliebter Ehemann, Vater, Großvater und Urgroßvater, lebte 75 Jahre alt.*

zdjęcie zajawkowe



Opcje strony